

MUZEJSKI VJESNIK 7

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

**GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšček, Branimir Šimek (tehnički urednik)
Vladimira Pavić

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 7 — OŽUJAK 1984.

GOD. VII

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ:

ZAVIČAJNE ZBIRKE

— Franjo Horvatić: Zavičajne muzejske zbirke i problemi kadrova	3
— Zorko Marković: O stanju muzejskih zavičajnih zbirki i problemima u vezi s njima	4
— Marijan Špoljar: Diskusija o muzejskim zbirkama	6
— Martin Matiščin: O osnivanju i djelovanju zavičajnog muzeja Virje	8

MUZEOLOŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA

— Dragutin Feletar: Za optimalniju mrežu muzeja u sjeverozap. Hrvatskoj	13
— Ivanka Štager: Stalni postav »Tito Varaždinu — Varaždinu Titu« u Gradskom muzeju Varaždin — Odjelu Muzej narodne revolucije	19
— Dragutin Feletar: Kiparski atelier — radionica i učionica	22
— Jasna Tomičić: Obnova muzeja narodne revolucije	25
— Ljerka Šimunić: Suradnja Gradskog muzeja Varaždin i varaždinske industrije svile, konfekcije i kišobrana	27
— Jasna Tomičić: Stari grad	31
— Marijan Špoljar: U povodu izložbe »Tri situacije«	32
— Miroslav Klemm: O djelovanju galerije »Disk kočnice« u tvornici disk kočnica SOUR »Varteks« u Varaždinu	36
— Željko Tomičić: Međunarodni znanstveni simpozij ranosrednjevjekovne arheologije u Nitri	38

STRUČNI ČLANCI

— Božidar Gerić: Bilješke o rekognosciranju i iskapanjima arheoloških terena u bjelovarskom kraju 1983. godine	45
— Zoran Homen: Pokusno sondiranje na ranosrednjevjekovnoj nekropoli u Popovcu	49
— Zorko Marković: O nekim nejasnim pitanjima kronologije brončanog doba u sjevernoj Hrvatskoj	52
— Željko Tomičić: Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja u razdoblju od 1972 — 1982. (I)	56
— Marina Šimek: O važnom paleontološkom nalazu nedaleko Ludbrega	65
— Prilog: Metoda gipsanja in situ	72
— Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Jurju u Trnju	81
— Željko Tomičić — Josip Vidović: Pokusna arheološka istraživanja naselja Goričan tijekom 1983. godine	84

— Josip Vidović — Željko Tomičić: Arheološka istraživanja u Goričanu 1983. godine	88
— Josip Vidović: Nastavak istraživanja perioda starijeg željeznog doba na lokalitetu Goričan '82	93
— Miroslav Klemm: Nekoliko planova Varaždina iz vlasništva Gradskog muzeja Varaždin	98
— Tomislav Đurić: Zaboravljena gotika Hrvatskog Zagorja — Sv. Jakov na Očuri	107
— Antun Stišćak: O jednom broju logoraša »Danice«	109
— Josip Fluksi: Dalmatinski narodni nakit u fundusu muzeja grada Koprivnice	113
— Josip Fluksi: Naprava za lov jazavaca	121
— Libuše Kašpar: Etnološka bibliografija novinskih članaka	122

VIJESTI

— Zorko Marković: Vrijedna knjiga o spomenicima kulture istočne Hrvatske	131
— Dragutin Feletar: Deveto izdanje Podravskog zbornika	133
— Dragutin Feletar: Monografija o Draganu Gažiju	131
— Dragutin Feletar: Dokumentirano kazivanje o NOB-u	135
— Tomislav Đurić: Prilozi za povijest varaždinskog bankarstva	136
— Vladimira Pavić: Deseti kongres Saveza Društava muzejskih radnika Jugoslavije	137
— Zorko Marković: Sastanak muzealaca Slavonije i sjeverozapadne Hrvatske	137
— Vladimira Pavić: Izbor zaštićene građe iz fundusa MMC	138
— Željko Tomičić: Afrička lovačka zbirka dr Zdravka Pečara u Muzeju afričke umetnosti u Beogradu	139
— Antun Kozina: Akcije muzeja 1983. godine — Likovne i druge izložbe u Krapini	140
— Ljubica Duić-Jovanović: Osnovan književni klub	144

AKCIJE	147
------------------	-----

amateri Željko Prstec, Živko Toplak, Branko Bobić, Pavle Kerencov, Zvonko Kovačić, zagrepčanin Ivan Hudika i Gabrijel Horvat iz Lepoglave. Radove su prikazali akademski slikar Đani Mazarović, kojem je otkupljeno jedno djelo, i akademski kipar Stjepan Gračan iz Zagreba. Na skupnim izložbama prikazana su djela članova Likovnog udruženja Varaždin, Grupa 69 iz Zagreba, Likovne sekcije Zavoda »Crvena zastava« iz Kragujevca i Likovne sekcije »Radovljica« iz Radovljice u Sloveniji.

Različita pletiva izlagala je grupa radnica tvornice disk kočnica. Svi radovi članova grupe 69 iz Zagreba ostali su nakon izložbe u trajnom vlasništvu tvornice. Iz fundusa Gradskog muzeja Varaždin izložen je velik broj slika i grafika među kojima i djela poznatih hrvatskih slikara Miljenka Stančića, Ivana Picelja i Ferdinanda Kulmera. Posebno je zanimanje pobudila izložba vatrenog oružja, također vlasništvo muzeja.

Postojanje galerije »Disk kočnice« i njeno petogodišnje uspješno djelovanje može podsticajno utjecati na osnivanje novih tvorničkih izložbenih prostora, a to je namjera stručnjaka Gradskog muzeja Varaždin koji je stručno vode. Očito je da nisu potrebna nemoguća novčana ulaganja, već dobra volja, solidna organizacija i stručno vodstvo. U tome može uspjeti svaka radna organizacija u kojoj postoji sličan slobodan prostor.

Željko Tomičić, Muzej Međimurja Čakovec

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ RANOSREDNJOVJEKOVNE ARHEOLOGIJE U NITRI

U kulturnom i znanstvenom centru Slovačke Nitri održan je u vremenu od 3 do 7 rujna 1983 godine međunarodni znanstveni simpozij srednjovjekovne arheologije na temu: »Interakcije srednjoevropskih Slavena i drugih etnikona od 6 do 10 stoljeća«. Simpozij je organizirao Archeologický ústav tj. Arheološki institut Slovačke akademije nauka iz Nitre, a održan je u baroknom ljetnikovcu u Nové Vozokany četrdesetak kilometara istočno od Nitre na šumovitim obroncima Štíjavničke gore. Ovom vrlo uspješno organiziranom simpoziju prisustvovalo je ukupno 50 arheologa medievalista iz deset evropskih zemalja (SR Njemačka, DR Njemačka, Austrija, Čeho-

slovačka, Poljska, SSSR, Rumunjska, Mađarska, Jugoslavija i Bugarska). Nakon uvodne riječi dopisnog člana Slovačke akademije nauka dr. B. Chropovskog u tri radna dana pročitano je čak 37 stručnih referata. Nakon naporne satnice, naime referati su čitani u vremenu od 8 do 18,30 sati, uz odmor za ručak, svake večeri, do ranih juturnjih sati, bile su vrlo žive i plodne diskusije. Pridržavajući se radnog naslova simpozija referate su predavači usmjerili na sljedeće teme: Zapadni Slaveni i Germani od 6 do 9 stoljeća u polju asimilacije, konfrontacije i kulturne razmjene (J. Herrmann), Sjeverno-podunavski Slaveni i drugi etnikoni u arheološkom materijalu 6 do 8 stoljeća (Z. Klanica), Novi podaci o Slavenima u karpatskom Podunavlju u 6 — 7 stoljeću (D. Teodor), Problemi povijesti naseljavanja Karpatske kotline u 6 stoljeću (A. Kiss), Slavenstvo naseljavanja u Donjoj Austriji i njegove međuetničke veze (H. Friesinger), Slavenstvo naseljavanja u Gornjoj Austriji (V. Tovornik), O problemu germansko-slavenskih kontakata u srednjem području toka rijeke Odre (H. — J. Vogt), Potvrde kontakata Avara, Slavena i autohtonog naseljavanja karpatskog Podunavlja (M. Comsa), Slavenstvo-avarski odnosi u svjetlosti arheoloških i historijskih izvora (Z. Čilinská), Avarsko groblje kod Leobersdorfa u Donjoj Austriji i problem datiranja srednjeavarskog vremena (F. Daim), Slavenstvo pallejvinskog groblja Bajč-Vlkanovo (G. Nevidzánky), Etnički problemi na avarskodobnim biritualnim grobljima u Slovačkoj (J. Béreš), Analiza avarskodobnog tipa pojasnog okova (J. Szentpéteri), Pojava oružja u grobljima iz vremena avarskog kaganata u sjeverozapadnim dijelovima Karpatske kotline (J. Zaboynik), Karantanski Slaveni i neslaven (A. Pleterski), Pribina i Ljudevit. Institucionalna uspoředba (H. Wolfram), Prilog karantanskog kulturnog kruga materijalnoj kulturi susjednih područja (P. Korošec), Ranosrednjevjekovne vladarske tvorevine u sjevernoj Evropi (na pozadini kontinentalno evropskih događaja) — T. Capelle, O novim rezultatima istraživanja groblja 6 do 9 stoljeća na području Kisbalatona (B. Szöke), Nova ranosrednjevjekovna iskopavanja na prostoru Keszthely-Zalavár (R. Müller), Struktura naseljavanja i oblici nasebinskih objekata u Pohanskom promatrani s društveno-gospodarskog aspekta (B. Dosťál), Proces stvaranja poljske države — njegovo zračljenje u strukturi naseljavanja (Ž. Kurnatowska), Rumunjske političke strukture od 9 do 11 stoljeća; njihova uloga u okvirima Srednje i jugoistočne Evrope (S. Olteanu), Arheološki i pisani izvori o kontaktima Slavena i Njemaca u starosorbskom prostoru naseljavanja — osobito u njegovom južnom području od 9 do početka 11 stoljeća (W. Coblenz), Neslavenski elementi u materijalnoj kulturi naselja u južnom području Pohansko (J. Vignatiová). Učešće drugih etnikona na oblikova-

nje kulture moravskih Slavena u vrijeme tvorbe države (B. Bialekova), O makrostrukturi naseljavanja Slovačke u velikomoravsko doba (P. Šalkovský), Područje Blučina tipa u 8 do 10 stoljeću. Veze s drugim područjima Velike Moravske i susjednim kulturnim sferama (Č. Staňa), Bizantski elementi u velikomoravskoj zlatarskoj umjetnosti (T. Stefanovičová), Zajedničke crte i razlike u arheološkoj kulturi Starih Madžara u istočnoj Evropi i Karpatskoj kotlini (A. Chaliko), Počeci organizacije madžarskog dvora i burgova (K. Mesterhazy), Neka pitanja kronologije vremena madžarskog doseljavanja (Cs. Bálint), O problematici dolaska Madžara u Karpatsku kotlinu i njegovu postupnom nastavku naseljavanja (I. Fodor), O novcima vremena madžarske doseobe (L. Kovács), Demografski odnosi na ranosrednjevjekovnom groblju u Čakajovcima (M. Rejholcová), Iskazljivost ranosrednjevjekovnog groblja (M. Hanuliak), Grobna keramika od 9 do 11 stoljeća u Karpatskoj kotlini (J. Kvassay) i Kulturne veze srednjeevropskih Slavena u svjetlosti istraživanja arheoloških nalaza muzičkih instrumenata (D. Stašíková).

Po završetku stručnog dijela simpozija 7. rujna organizirana je posjeta Arheološkom institutu Slovačke akademije nauka u Nitri. Spomenuti institut primjer je vrlo uspjelog timskog rada velikog broja arheologa-specijalista za određena arheološka razdoblja i određenu problematiku. Od ukupno 153 zaposlenih radnika, njih čak 53 su arheolozi. Rad ovih stručnjaka prati izvrsno organizirana mreža dokumentarista, bibliotekara, fotografa, crtača, operatera kod kompjutorske obrade podataka, biologa, pedologa, fizičara, arhivista, preparatora, restauratora i svih drugih tzv. pomoćnih profila stručnjaka. Institut je u fazi razrade vlastite metode datiranja pomoću radioaktivnog ugljika C-14, a već ima razrađenu metodologiju magnetometrije protonskim magnetometrom, fotogrametrijsko snimanje, spektrografsku analizu, polen analizu i najsuvremenije antropološke metode. Rezultat dinamičnog studijskog rada su brojne monografske studije i čuvena periodika *Archaeologica Slovaca*, brojni katalozi i slično.

Boravak u Nové Vozokany bio je nadasve koristan za malu grupu arheologa iz Jugoslavije. Referati kolega iz Slovenije bili su po ocjeni prisutnih korisno »osvježene«, jer materijal sa prostora Južnih Slavena nikada nije dovoljno poznat kolegama iz Čehoslovačke. Stoga su diskusije stalnih gostiju u kongresnom i znanstvenom centru Nitri s kolegama iz Jugoslavije bile dugotrajne, plodonosne i korisne.

Rezimirajući na svršetku znanstvenog simpozija rezultate rada poznati poljski medievalista Ž. Kurnatowska istakla je bitne spoznaje, koje su polučene na skupu. U većini slučajeva tema referata

bila je prva faza slavenske doseobe dokumentirane pojavom ranoslavenske keramike praškog tipa, problem kontakata Slavena s autohtonim stanovništvom, koji sami po sebi impliciraju demografske, kulturne i političke probleme. Referatima mađarskih kolega dotaknuto je pitanje postanka i formiranje ranosrednjevjekovne mađarske države pri čemu su primjenjene nove metode u rješavanju te problematike. Istaknuti su novi rezultati slovenske arheologije postignuti proučavanjem naseobinskih nalaza značajnih za rasvjetljavanje karantanskih problema. Iscrpno je analizirana povijesna i arheološka građa u okviru radnog naslova međunarodnog znanstvenog simpozija. Osobito je aktualiziran politički problem nastajanja ranosrednjevjekovnih država analizom naseobinskih nalaza. Konačno, istakao je direktor Arheološkog instituta Slovačke akademije nauka B. Chropovský, složena arheološka problematika, kao što je ona data unutar radnog naslova teme, može se rješavati zajedničkim snagama arheologa na prostoru više evropskih zemalja. Po njemu skup je pokazao nove praznine i probleme, koje tek treba rješavati internacionalnim i interdisciplinarnim metodama, što će samo po sebi dovesti do nužnih boljih bilateralnih i multilateralnih kontakata.

Čini nam se, poznavajući stanje arheološke znanosti u nas, da će se i kolege arheolozi iz Jugoslavije morati znatno aktivnije uključiti u takav način rada imajući pred očima značaj Južnih Slavena, ali i ostalih arheoloških razdoblja i problema za povijesno i kulturno nasljeđe Evrope.